

بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محلات شهر اهواز مطالعه موردی: محلات کیانپارس و لشکرآباد

بابک محمدی‌آوندی^۱، آرزیتا رجیبی^۲ و ناصر اقبالی^۳
تاریخ وصول: ۱۳۹۶/۴/۲۳، تاریخ تایید: ۱۳۹۶/۹/۵

چکیده

سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از مهمترین عوامل و بازوهای اجرایی در هر کشوری نقش به‌سزایی در توسعه پایدار هر منطقه‌ای دارد. بنابراین پرداختن به جنبه‌های مختلف سرمایه اجتماعی اهمیت زیادی در مطالعات توسعه شهری پیدا کرده است. سرمایه اجتماعی همان شیوه تعامل مردم با یکدیگر، نحوه و میزان مشارکت آنها در امور مدنی و باورها و ارزش‌های مشترک آنها می‌باشد که می‌تواند در کاهش زمان و هزینه‌های اقتصادی و اجتماعی تأثیر به‌سزایی داشته باشد؛ از این رو، مفهوم سرمایه اجتماعی (در کنار سرمایه طبیعی؛ اقتصادی و انسانی) مطرح شده که شامل نهادها، روابط؛ نگرش‌ها و ارزش‌هایی است که تعامل مردم را هدایت می‌کند. این تعاملات انسانی در مناطقی که اختلاف نژادی و عقیدتی وجود دارد با چالش‌هایی روبرو خواهد بود که شهر اهواز نیز از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین، در این مطالعه به بررسی ارتباط بین سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار دو محله کیانپارس و لشکرآباد پرداخته است. تحقیق حاضر یک مطالعه موردی و به روش توصیفی-تحلیلی و همبستگی است و از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که مقدار پیرسون در این رابطه ۰.۸۹۱ و جهت رابطه نیز مثبت است؛ همچنین میزان Sig رابطه ۰.۰۰۰ است که کوچک‌تر از ۰.۰۱ است؛ بنابراین رابطه این دو متغیر از نظر آماری با سطح اطمینان ۹۹٪ معنادار است.

کلیدواژگان: سرمایه اجتماعی، توسعه پایدار، کیانپارس، لشکرآباد، اهواز.

۱. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز، تهران، ایران، نویسنده مسئول.

۲. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز، تهران، ایران.

۳. گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز، تهران، ایران.

مقدمه

سرمایه‌اجتماعی از حوزه‌های نوظهور و جنجال‌آفرین در مطالعات میان رشته‌ای جامعه‌شناسی و اقتصاد تلقی می‌شود (شارع‌پور، ۱۳۸۰: ۱۰۶). تأملی در تجربیات گذشته جهان و بسیاری از تجربیات شهرسازی در کشورمان، نشان داده است که نمی‌توان با نگاهی متمرکز بر شرایط فیزیکی و کالبدی بر حل معضلات شهری فائق شد. از آنجا که گسترش ابعاد فیزیکی شهر موجب تغییر در ماهیت مسائل شهری و پیچیدگی آن، توجه به ابعاد و جنبه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی به منظور حل این مشکلات ضروری و اجتناب‌ناپذیر است (Madanipour, 2003:9). در کشور ما نیز با توجه به تجربیات گذشته و همچنین نابسامانی‌های حیات شهری به‌ویژه کلان‌شهرها، در وضع موجود، برنامه ریزان و مدیران شهری را ناگزیر از توجه به برنامه‌ریزی در مقیاس خرد و در قالب واحدها و سلول‌های شهری یعنی همان محلات نموده است. مفهوم سرمایه‌اجتماعی به زبان ساده کاری جز این نمی‌کند که بصیرت و بینشی را که از اول شکل‌گیری رشته جامعه‌شناسی حضور داشته، دوباره خلق کند (پورتس، ۱۳۸۴: ۳۰۷). پیر بورديو سرمایه اجتماعی را «حاصل جمع منابع بالقوه و بالفعل می‌داند که از شبکه‌های بادوام روابط کم بیش نهادینه شده افراد به دست می‌آید (بورديو، ۱۳۸۴: ۱۶۸-۱۴۷). به‌طور کلی، پاتنام سرمایه‌اجتماعی را به‌عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به توسعه سیاسی و اجتماعی در سیستم‌های مختلف سیاسی می‌داند. تأکید عمده وی بر مفهوم اعتماد است (پاتنام، ۱۳۸۰: ۲۸۵). فرانسیس فوکویاما سرمایه‌اجتماعی را به‌عنوان وجود مجموعه معینی از هنجارها یا ارزش‌های غیررسمی تعریف می‌کند که اعضای گروهی که همکاری و تعاون در بین آنها مجاز است و در آن سهم هستند (فوکویاما، ۱۳۷۹: ۱۲-۱۱). از دید فوکویاما یکی از منابع اصلی برای تولید سرمایه‌اجتماعی در سطح جهان، خانواده است، اما ساختار خانواده از جامعه‌ای به جامعه‌ای دیگر تفاوت می‌کند، به‌طوری‌که استحکام پیوندهای خانوادگی نه تنها با قید و بندهای خانوادگی در جوامع مختلف فرق می‌کند، بلکه، بسته به نوع پیوندهای اجتماعی نیز متفاوت است (فوکویاما، ۱۳۷۹: ۱۲).

فرهنگ آکسفورد پایداری را به این ترتیب تعریف می‌کند: «توانایی دوام یا انجام کاری به‌طور دائم»، بنابراین پایداری دانش توانایی برای پایداری و صفت پایداری توصیف‌کننده تداوم یا حفظ وضعیت برای موصوف خود می‌باشد. مفهوم پایداری نقش عمده‌ای را در بقای شهر بازی می‌کند و دیر زمانی است که مفهوم جدید رسیدن به یک شهر پایدار به بحث‌های سیاست توسعه شهری وارد شده است. راهبرد توسعه پایدار شهری در جهان کنونی حاصل فرهنگ به‌کارگیری شناخته‌های بشر از محیط شهری است (اذانی، ۱۳۸۵: ۱۲). بنابراین، توسعه پایدار دربردارنده تغییر روابط بین انسان و طبیعت در زمان کنونی و در طول زمان است. در توسعه پایدار انسان مرکز توجه است و انسان‌های هماهنگ با طبیعت سزاوار حیاتی توأم با سلامت و سازندگی هستند (موحد، ۱۳۷۹: ۴۳). توسعه پایدار شهری حاصل بحث‌های طرفداران محیط‌زیست درباره مسائل زیست‌محیطی بخصوص محیط‌زیست شهری است که به دنبال نظریه توسعه پایدار برای حمایت از منابع محیطی ارائه شد (پاپلی‌زیدی و ابراهیمی، ۱۳۸۲: ۳۴۰). توسعه پایدار شهری پدیده‌ای با ابعاد گسترده و پیچیده است که در رشد و تکوین شهرها، عوامل اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی، زیست‌محیطی و اکولوژیکی را مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع پایداری واقعی زمانی فراهم می‌شود که پایداری اجتماعی با هدف عدالت اجتماعی (social equity)، پایداری اقتصادی با هدف بقای اقتصادی (Economic Viability) و پایداری زیست‌محیطی با هدف تعادل اکولوژیک (Ecological Balance) به وجود آید.

در این بین، این ضرورت در کلان شهر اهواز دوچندان می شود. دلیل اول اینکه وقوع جنگ تحمیلی، به یک باره سیل عظیم مهاجرین را از روستا و شهرهای غربی و جنوبی استان خوزستان را به شهر اهواز هدایت کرده، که خود شکل گیری گنوه های قومی - قبیله ای را به همراه داشت. و دلیل دوم (که عمده تاً بعد از جنگ رخ داد) ورود مهاجرین با ویژگی های متفاوت جمعیتی و اقتصادی، موجب ایجاد اصطکاک های در سطح شهر و بروز برخی مشکلات شهری شده است.

کمبود تعاملات و کم رنگ شدن ارتباطات بین ساکنان شهرها، کاهش اعتماد شهروندان به همدیگر و کاهش تعلق خاطر به محلاتی که هیچ گونه هویت خاصی ندارند، از ویژگی های بارز شهرهای امروزی می باشند. بنابه دلایل مذکور، برنامه ریزی و توسعه بدون سرمایه اجتماعی در محلات شهر اهواز عملاً امکان پذیر نبوده و نخواهد بود. در این تحقیق به دنبال بررسی این فرضیه هستیم که «به نظر می رسد میان مؤلفه های سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار در محلات هدف، رابطه ای وجود دارد». هدف اصلی این تحقیق، بررسی توسعه پایدار محله شهری با رویکرد اجتماعی و ارائه الگوی مناسب رسیدن به توسعه همه جانبه انسانی و فضایی {در شهر اهواز} می باشد. انتخاب محله برای سیاست گذاری، برنامه ریزی و مدیریت به عنوان واکنشی در جهت یکپارچه سازی اجباری مطرح شده است و به نظر می رسد یکی از راهکارهای توسعه کلانشهر اهواز مطالعه دقیق رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محلات در جهت رسیدن به حد مطلوب توسعه باشد. بنابراین، تحقیق حاضر به بررسی رابطه مؤلفه های سرمایه اجتماعی و تعلق خاطر در توسعه پایدار شهروندان اهوازی در محلات مورد مطالعه می پردازد و به نظر می رسد میان مؤلفه های سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار در محلات هدف، رابطه ای وجود دارد. متغیرهای اصلی به کار گرفته شده در این پژوهش، عبارتند از: سرمایه اجتماعی، تعلق خاطر و توسعه پایدار که سرمایه اجتماعی متغیر مستقل و شامل: ابعاد مشارکت، اعتماد و شبکه اجتماعی ابعاد سرمایه اجتماعی در نظر گرفته شده اند و توسعه پایدار محله ای به عنوان متغیر وابسته؛ که در آن ابعاد اقتصادی، اجتماعی و کالبدی - محیطی ارزیابی می شوند.

در پیشینه موضوع تحقیق زاهدی و همکارانش به بررسی رابطه میان سرمایه اجتماعی افراد و گروه های تحت تأثیر شرایط فقر و محرومیت پرداخته و نتیجه می گیرند که افزایش میزان سرمایه اجتماعی موجب ارتقاء سطح رفاه در میان قشر فقیر و محروم می گردد (زاهدی و همکاران، ۱۳۸۷). عباس زاده و همکارش (۱۳۹۰) در تحقیقی نتیجه می گیرند که نظم اجتماعی و امنیت ملی، حاصل رضایت مندی شهروندان و گروه ها می باشد و این رضایت مندی در گرو وجود شبکه های اجتماعی نیرومند و برآمده از فرآیند مستمر، نهادمند و برخاسته از بطن جامعه است که می توان آنها را در چهره سرمایه اجتماعی قوی مجسم کرد. حکمت نیا و همکارانش (۱۳۸۳)، در تحقیقی به بررسی و تحلیل سطوح پایداری در محلات شهر یزد با استفاده از مدل های کمی پرداخته و به این نتیجه رسیدند که از کل محلات شهر یزد، محله ای صفائیه به عنوان پایدارترین و محله کشتارگاه، به عنوان ناپایدارترین محلات تشخیص داده شدند. موسایی و همکاران (۱۳۸۹)، در تحقیقی به بررسی مفهوم مشارکت در امور شهری و الزامات آن در شهر تهران با استفاده از تکنیک تحلیل عاملی پرداختند. نتایج نشانگر تمایل به مشارکت در امور شهری برحسب جنس در شهر تهران متفاوت

بوده است. همچنین، تهرانی‌ها در مقایسه با غیرتهرانی‌ها تمایل بیشتری نسبت به مشارکت در امور شهری دارند. سایر متغیرها هم در سطوح معناداری قابل قبول دارای رابطه با تمایل به مشارکت در امور شهری بوده‌اند. داسگوپتا^۱ (۲۰۰۰) در تحقیقی نشان می‌دهد که تغییر عامل فرعی که در حسابداری رشد نشان داده نمی‌شود به این معنی نیست که سرمایه‌اجتماعی در تشریح رشد اجتماعی اهمیتی ندارد. هورتن لوکی از لحاظ علمی اولین تلاش‌ها را برای شناخت محلات شهری انجام داده است، وی موضوع محله را با عنوان سازمان اجتماعی و روند اجتماعی شدن و اجتماع چهره‌به‌چهره براساس بنیاد خانواده مورد بررسی قرار داده است (Memiford, 1954: 249). هانی فن در سال ۱۹۱۹ میلادی واژه سرمایه‌اجتماعی را به معنای دارایی‌های روزمره در قالب وجود حسن تفاهم، دوستی و رفاقت، همدلی و روابط اجتماعی در بین افراد و خانواده‌ها مورد بررسی قرار داده است (فوکویاما، ۱۳۷۹: ۲۳).

مواد و روش‌ها

منطقه مورد مطالعه: لشکرآباد یکی از محلات شهر اهواز مرکز استان خوزستان ایران است. نام قدیمی این محله بسیار بزرگ که در ساحل غربی رود کارون و روبروی دانشگاه شهید چمران قرار دارد، لشکرآباد است و نام فعلی آن فلکه دانشگاه می‌باشد و به زبان عربی رُقیش (و بقولی النهضة) بوده است. رفیش در عربی به معنی لاک‌پشت کوچک است. اکثریت جمعیت آن را مردم عرب تشکیل می‌دهند. این محله قدیمی بیانگر بافت سنتی و عرب نشین اهواز است. این

محله به دلیل وجود فلافل فروشی‌های متعدد به بازار فلافل معروف می‌باشد.

شکل ۱: موقعیت محلات مورد مطالعه

کیانپارس، از مناطق اعیان‌نشین اهواز می‌باشد و هم‌جوار با محله کیان‌آباد است. این منطقه در غرب رودخانه کارون و هم ردیف با امانیه و گلستان می‌باشد و حد فاصل پل سیاه تا پل سوم اهواز قرار دارد. چهره قدیم شهر در هنگام تأسیس در دهه ۵۰ خانه‌هایی بود ویلایی با متراژ ۳۰۰، ۳۵۰، ۵۰۰، ۷۵۰ و ۱۰۰۰ متر با کوچه‌هایی بسیار سرسبز و پوشش گیاهی مورد که مانند شمشاد می‌باشد که در سال‌های اخیر، آپارتمان‌سازی، چهره این منطقه را متحول کرده. کیانپارس به لحاظ ارزشی گران‌ترین املاک در اهواز و تا حدی در ایران می‌باشد که علت اصلی آن تمرکز بالای امکانات در این منطقه می‌باشد. وجود مراکز تجاری و مراکز خرید زیاد یکی دیگر از دلایل با ارزش بودن ملک در این منطقه است.

محله کیانپارس دارای سه بخش بوده که این بخش‌ها توسط ۳ میدان تفکیک می‌شوند.

منطقه اول به نام: فلکه اول از خیابان آبان تا خیابان پهلوان

منطقه دوم به نام: فلکه دوم از خیابان پهلوان تا خیابان میهن (کلاتری چهارم اهواز)

منطقه سوم به نام: فلکه سوم از خیابان میهن که با شماره مشخص می‌گردند که دارای ۴۰ خیابان اصلی، در قالب ۲۰ خیابان شرقی و ۲۰ خیابان غربی می‌باشد. خیابان‌های شرقی؛ سمت رودخانه کارون بوده و بخش انتهایی خیابان‌های غربی هم‌مرز منطقه کیان‌آباد می‌باشند. در مجموع از نظر ساکنان این منطقه، خیابان‌های غربی از کیفیت بهتری بهره‌مند است. ضمن اینکه با توجه به ساخت‌ها و دگرگونی‌های این سال‌ها این تفاوت دیگر مشهود نیست یکی از قدیمی‌ترین مراکز خرید، یا پاساژهای کیانپارس که در انتهای آن قرار دارد، بازار مرو می‌باشد. بازار مرو، روبروی خیابان ۲۰ غربی و در بخش شرقی کیانپارس واقع شده است در سال‌های قبل قسمت شرقی کیانپارس، از نظر تجاری و قسمت غربی آن، بیش‌تر از جنبه مسکونی موردتوجه است که با توجه ساخت پاساژ نگین در قسمت غربی این مورد دیگر مورد توجه نیست (شکل شماره ۱).

روش تحقیق

در این پژوهش با استفاده از روش پیمایشی به بررسی توصیفی، تحلیلی و مقایسه توسعه پایدار شهری و سرمایه اجتماعی در بین محلات بافت قدیم و بافت جدید قصد دارد رابطه آن‌ها را در شهراهواز مورد بررسی قرار دهد. از این رو سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار محلات شهر اهواز که مستقیماً قابل مشاهده نبوده روش پژوهشی پیمایشی و ابزار پرسش‌نامه مناسب‌تر می‌باشد. هدف از به‌کارگیری این روش، جمع‌آوری اطلاعات درست و پی‌بردن به ذهنیت و احساس واقعی نمونه‌های انتخاب شده و بررسی تطبیقی و مقایسه توسعه پایدار محلات ۲ گانه می‌باشد. پرسش‌نامه تهیه‌شده در این تحقیق جمعاً شامل ۹۸ گویه می‌باشد که ۳ سؤال آن مربوط به مشخصات فردی، متغیرهای جمعیت شناختی، پاسخگویان و مابقی به پیمایش دیدگاه‌های آن‌ها راجع به تأثیر سرمایه اجتماعی مورد مطالعه بر توسعه پایدار محلات شهر اهواز اختصاص دارد. همچنین از بین این سؤالات ۵۹ گویه مربوط به سنجش متغیر وابسته توسعه پایدار شهری و ۳۶ گویه جهت سنجش متغیرهای مستقل به‌کار رفته است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در پیمایش پرسشنامه بوده که با کمک یک تیم ۴ نفره از پرسشگران و با نظارت نگارنده اطلاعات موردنیاز به وسیله پرسشنامه تنظیم شده، جمع‌آوری گردید.

در این پژوهش، به‌منظور نمونه‌گیری از جمعیت آماری تحقیق، از شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای^۱ چند مرحله‌ای و تصادفی ساده استفاده گردید. شیوه نمونه‌گیری در این تحقیق بدین صورت است که ابتدا دو بلوک از هر کدام از محلات کیانپارس و لشکرآباد انتخاب شدند و در ادامه از طریق نمونه‌گیری تصادفی ساده، پلاک‌های معین انتخاب می‌شوند. از آنجایی که واحد تحلیل، واحدی است که اطلاعات آن گردآوری می‌شود، واحدی که خصوصیات آن توصیف می‌شود (دواس، ۱۳۷۶: ۴۱)، بنابراین از هر پلاک یک خانوار به‌عنوان واحد تحلیل تعیین و یکی از افراد همان خانوار مورد مشاهده قرار می‌گیرد. حجم نمونه این تحقیق با استفاده از فرمول کوکران در حدود ۴۰۰ واحد

1. Multi stage cluster sampling

در نظر گرفته شد. در این تحقیق نیز، برای این منظور از ضریب آلفای کرونباخ^۱ استفاده شده است (جدول شماره ۱).

جدول ۱: مقدار آلفای کرونباخ برای متغیرهای مستقل و وابسته

الفای کرونباخ	نام متغیر
۰/۷۹	پایداری اجتماعی
۰/۸۱	پایداری زیست محیطی
۰/۷۶	پایداری کالبدی
۰/۸۵	پایداری اقتصادی
۰/۸۲	پایداری کالبدی
۰/۷۷	اعتماد اجتماعی
۰/۷۴	تعلق اجتماعی
۰/۷۹	مشارکت اجتماعی
۰/۸۲	روابط اجتماعی
۰/۸۱	آگاهی اجتماعی

در بخش توصیفی تحلیل آماری از قبیل^۲، درصدها^۳، حداکثر^۴، حداقل^۵، میانگین^۶، واریانس^۷، انحراف معیار^۸ استفاده گردید. در این بخش برای شفافیت هر چه بیش‌تر در کنار جداول از نمودارها نیز برای نشان دادن نتایج استفاده شده است. در بخش استنباطی به کمک تحلیل‌های آماری موردنیاز از قبیل آزمون‌های معنی‌دار بودن، آزمون واریانس یک طرفه، ارتباط متغیرها مورد محاسبه قرار گرفت. با توجه به این‌که این ضرایب از پرکاربردترین ضرایب در تحقیقات اجتماعی و تعیین وجود رابطه بین دو متغیر هستند، لذا، در این تحقیق غالباً از این ضرایب برای تحلیل‌های تحقیق استفاده شده است.

کلیه تحلیل‌های آماری تحقیق با کمک نرم‌افزار spss انجام شده است. در تجزیه و تحلیل پژوهش حاضر، با توجه به متغیرها و نوع آنها از نرم‌افزار spss از آزمون‌های من ویتنی برای متغیرهای دو گروهی و آزمون کروسکال والیس برای متغیرهای سه گروهی و بیشتر استفاده خواهد شد. همچنین، از آزمون فریدمن به منظور رتبه‌بندی شاخص‌ها استفاده شده و در نهایت، از آزمون همبستگی پیرسون به منظور بررسی رابطه متغیرها استفاده می‌شود.

-
1. cronbach alpha
  2. frequencies
  3. percent
  4. maximum
  5. minimum
  6. mean
  7. variance
  8. STD- Deviation

تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بررسی‌های میدانی تحقیق حاضر، به نتایج پرسشنامه‌ای ذیل دست یافته‌ایم:

جدول ۲: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان بر اساس شاخص هنجارگرایی

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
میزان یاوربودن و قانون‌گرایی	۲۵	۲۹	۳۱	۸	۷

جدول ۳: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان بر اساس شاخص اعتماد

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
به همسایه‌ها	۱۴	۱۷	۴۵	۱۳	۱۱
به قومیت‌های دیگر محله	۱۱	۱۴	۳۱	۲۵	۱۹
کسبه محل	۱۹	۱۲	۴۷	۱۲	۱۰
شورایاری	۱۸	۱۵	۳۳	۲۳	۲۱
شهرداری	۳	۷	۵۶	۱۴	۲۰
نیروی انتظامی	۱۸	۱۲	۳۰	۱۹	۲۱
دولت	۱۲	۱۱	۲۳	۳۵	۱۹

جدول ۴: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان بر اساس شاخص مشارکت

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
نیروی انتظامی	۱۶	۱۸	۳۰	۲۰	۱۶
برنامه‌ریزان طرح‌های توسعه	۱۴	۱۲	۴۳	۱۸	۱۳
امور مالی شهر	۷	۱۶	۳۱	۲۱	۲۵
شورای محله	۳۲	۱۲	۱۷	۱۲	۲۷
شهرداری	۲۴	۲۳	۲۶	۱۷	۱۰
خدمات شهری	۲۱	۱۹	۲۵	۲۲	۱۳

جدول ۵: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان بر اساس شاخص اتصال به شبکه

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
شبکه‌های دوستی	۲۴	۱۳	۲۷	۳۲	۴
کاری	۱۶	۲۴	۲۱	۲۲	۱۷
آشنا به قوانین	۱۴	۱۴	۲۷	۲۴	۲۱
ضمانت‌کننده وام	۱۶	۱۵	۲۴	۲۴	۲۱

جدول ۶: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان براساس شاخص امنیت اجتماعی

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
احساس امنیت	۱۲	۳۱	۳۹	۹	۹
میزان آمادگی نیروی انتظامی برای برقراری امنیت	۲۱	۲۶	۲۷	۲۴	۲

جدول ۷: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان براساس شاخص انسجام اجتماعی

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
برای حل مشکلات همسایه‌ها چقدر حاضرید زمان/پول خود را صرف کنید؟	۲۴	۲۲	۲۷	۱۱	۱۶
دلبستگی شما به همسایه‌ها/محیط محله/کوچه‌های محله در چه سطحی است؟	۲۳	۱۹	۴۰	۱۲	۶
چقدر تمایل دارید برای بهبود محله به صورت خودجوش هزینه یا همکاری کنید؟	۲۱	۳۲	۳۹	۷	۱

جدول ۸: توزیع درصدی پاسخ‌دهندگان براساس شاخص‌های توسعه پایدار محلی

گویه	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
فضای سبز موجود در محله	۲	۹	۲۷	۲۳	۳۹
امکان خرید آسان نیازهای روزانه	۱۷	۸	۳۸	۲۷	۱۰
وجود فضای مناسب برای پیاده‌روی	۲۱	۲۲	۲۶	۲۱	۱۰
امکانات تفریحی جهت گذران اوقات فراغت	۱۲	۱۴	۳۵	۲۱	۱۲
پویایی مکان محله نسبت به کل مرکز شهر	۱۳	۱۲	۳۵	۳۶	۴
نمای ساختمانها	۲۱	۲۲	۳۷	۱۰	۱۰
فضاهای بدون استفاده	۲۳	۳۲	۳۳	۴	۸
احساس امنیت	۳۱	۲۸	۲۹	۳	۹
تغییر در شرایط اقتصادی خانوارها	۱۰	۱۶	۲۳	۳۹	۱۲
تنوع در انتخاب مسکن براساس ساختار جمعیتی	۱۷	۱۳	۳۷	۲۷	۶
تنوع در سیستمهای مختلف حمل و نقل	۴	۲۵	۲۸	۲۱	۲۲
تغییر در سرانه مالکیت خودرو	۲۱	۲۲	۲۹	۲۰	۱۲
امکان دسترسی به وسایل حمل و نقل عمومی	۲۰	۲۹	۳۱	۱۱	۹
فضای پارکینگ کافی	۳۶	۲۸	۱۹	۱۱	۶
وجود نظارت از ساختمانها و بدون گوشه‌های خلوت	۲۷	۲۳	۳۱	۱۲	۷
مصونیت از رفت و آمد خودروها	۲۴	۲۲	۲۹	۲۰	۵
کانال‌های دفع آبهای ناشی از بارندگی	۲۹	۲۷	۳۳	۷	۴
نظافت و پاکیزگی محله	۲۹	۳۲	۱۹	۱۸	۲
توسعه زیرساختها و تجهیزات موجود در محله	۱۴	۱۸	۲	۲۶	۱۰
وجود سروصدا در محله	۱۲	۲۴	۳۱	۲۴	۹

جهت رسیدن به فرض‌های پژوهش، آزمون‌های آماری لازم به‌منظور آزمون فرضیه‌ها به‌شرح زیر مطرح شد. با این فرض که بین تعلق اجتماعی و توسعه پایدار شهری بخصوص از نظر فضایی و کالبدی محلات هدف رابطه وجود دارد.

آزمون فریدمن: فرضیه صفر در این آزمون بیان می‌کند که توزیع مشاهدات در سنجش‌های تکرار شده یکسان هستند. یا به عبارت دیگر میان توزیع‌های ایجاد شده در اثر سنجش‌های مکرر روی یک گروه و یا بین گروه‌های همتا در زمینه متغیر وابسته تفاوتی وجود ندارد.

در جدول شماره چهار، مقادیر مربوط به محله لشکرآباد، در جدول شماره پنج، مقادیر مربوط محله کبانپارس ارائه شده و بر اساس امتیاز به‌دست آمده از آزمون فریدمن، رتبه‌بندی صورت گرفته است. براساس نتایج به‌دست آمده، در محله لشکرآباد براساس رتبه‌بندی صورت گرفته، از بهترین وضعیت (نقطه قوت) تا بدترین وضعیت (نقطه ضعف)، رتبه‌ها به صورت تعلق اجتماعی، اعتماد اجتماعی، ارتباط اجتماعی، آگاهی اجتماعی، و مشارکت اجتماعی صورت‌بندی شده‌اند. در محله کبانپارس نیز از بهترین وضعیت (نقطه قوت) تا بدترین وضعیت (نقطه ضعف)، رتبه‌ها به صورت ارتباط اجتماعی، تعلق اجتماعی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی و آگاهی اجتماعی می‌باشد.

جدول ۹: رتبه‌بندی شاخص‌ها در محله لشکرآباد

رتبه	امتیاز	شاخص
۲	۳/۸۰	اعتماد اجتماعی
۱	۴/۲۳	تعلق اجتماعی
۵	۱/۷۸	مشارکت اجتماعی
۳	۳/۱۹	ارتباط اجتماعی
۴	۳	آگاهی اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق

جدول ۱۰: رتبه‌بندی شاخص‌ها در محله کبانپارس

رتبه	امتیاز	شاخص
۴	۲/۲۸	اعتماد اجتماعی
۲	۴/۱۷	تعلق اجتماعی
۳	۲/۴۷	مشارکت اجتماعی
۱	۴/۲۷	ارتباط اجتماعی
۵	۱/۸۱	آگاهی اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق

آزمون من-ویتنی: آزمون من-ویتنی یک آزمون مقایسه‌ای برای مقایسه وضعیت دو گروه مستقل است و وقتی داده‌های یک مطالعه به‌صورت کیفی - ترتیبی باشند، بهتر است از این آزمون که یک آزمون غیرپارامتری و معادل آزمون دو نمونه مستقل t است، استفاده کرد. معیار قضاوت در این آزمون احتمال به‌دست آمده می‌باشد. اگر احتمال

به‌دست آمده کمتر از ۰/۰۵ باشد، حاکی از اختلاف معنادار میان شاخص‌های موردنظر در مناطق منتخب، می‌باشد. در جدول ۱۱ نتایج حاصل از انجام آزمون من ویتنی برای دو منطقه ۴ و ۵ ارائه شده است:

جدول ۱۱: مقایسه محلات لشکرآباد و کیانپارس

متغیر اصلی	نتایج مقایسات	آماره Z	احتمال
اعتماد اجتماعی	لشکرآباد متفاوت از کیانپارس	-۳/۶۶۹	۰/۰۰۰
تعلق اجتماعی	لشکرآباد متفاوت از کیانپارس	-۰/۳۲۲	۰/۶۴۳
مشارکت اجتماعی	لشکرآباد متفاوت از کیانپارس	-۶/۸۷۷	۰/۰۰۰
ارتباط اجتماعی	لشکرآباد متفاوت از کیانپارس	-۷/۶۵۸	۰/۰۰۰
آگاهی اجتماعی	لشکرآباد متفاوت از کیانپارس	-۸/۹۰۶	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

براساس نتایج آزمون (یو) من - ویتنی، به‌دلیل آن‌که عدد معناداری متغیرها از سطح ۰/۰۵ درنظر گرفته‌شده کمتر است، در نتیجه فرضیه H صفر در سطح ۹۵ درصد اطمینان رد شده و فرض H1، یعنی وجود تفاوت معنادار بین شاخص‌های سرمایه‌اجتماعی، بجز شاخص تعلق اجتماعی؛ در دو محله مورد تأیید قرار می‌گیرد. بنابراین، بین دیدگاه شهروندان ساکن در این دو محله، در مورد شاخص‌های سرمایه‌اجتماعی، بجز شاخص تعلق اجتماعی تفاوت وجود دارد.

آزمون کروسکال-والیس: روش کروسکال-والیس این فرضیه را که k گروه نمونه از یک جامعه آماری مشترک یا جامعه آماری شبیه به هم که با توجه به میانگین‌ها استخراج شده‌اند، آزمون می‌کند. در این پژوهش، از این آزمون برای بررسی تفاوت شاخص‌های سرمایه اجتماعی و شاخص‌های پایداری در محلات هدف استفاده می‌شود. نتایج حاصل از برآورد آزمون کروسکال والیس برای شاخص‌های سرمایه‌اجتماعی در مناطق موردنظر در جدول ۱۲ ارائه شده است. براساس نتایج به‌دست آمده، میان شاخص‌های سرمایه‌اجتماعی در این دو محله تفاوت معناداری وجود دارد زیرا احتمال به‌دست آمده برای کلیه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۱۲: آزمون کروسکال والیس برای شاخص‌های سرمایه‌اجتماعی

شاخص	میانگین		احتمال
	کیانپارس	لشکرآباد	
اعتماد اجتماعی	۴۰۵/۵۲	۴۸۷/۹۵	۰/۰۰۰
تعلق اجتماعی	۵۰۴/۳۸	۵۰۴/۳۸	۰/۰۰۰
مشارکت اجتماعی	۴۷۰/۶۰	۳۲۷/۷۵	۰/۰۰۰
ارتباط اجتماعی	۵۸۹/۶۷	۴۳۲/۱۲	۰/۰۰۰
آگاهی اجتماعی	۳۴۹/۵۶	۵۴۶/۵۰	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق

آزمون کروسکال پایداری: نتایج حاصل از برآورد آزمون کروسکال والیس برای شاخص‌های پایداری شهری در مناطق موردنظر در جدول ۱۳ ارائه شده است. براساس نتایج به‌دست آمده، میان شاخص‌های پایداری شهری در این

دو محله تفاوت معناداری وجود دارد زیرا احتمال به دست آمده برای کلیه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۱۳: آزمون کروسکال والیس برای شاخص‌های پایداری شهری

شاخص	میانگین		احتمال
	کیشک آباد	کیانپارس	
پایداری اجتماعی	۴۳۱/۳۴	۴۳۱/۹۸	
پایداری زیست محیطی	۳۶۹/۰۱	۳۲۱/۵۲	۰/۰۰۸
پایداری کالبدی	۴۵۰/۳۰	۴۲۷/۳۸	۰/۰۰۰
پایداری اقتصادی	۵۳۷/۸۸	۵۱۱/۲۱	۰/۰۹۹
پایداری نهادی	۴۳۷/۴۲	۴۳۷/۷۰	۰/۰۰۰
	۳۶۹/۰۱		۰/۱۰۶

منبع: یافته‌های تحقیق

آزمون همبستگی: در نهایت، در این قسمت رابطه همبستگی مورد بررسی قرار گرفته تا فرضیه‌ها به‌طور کامل مورد آزمون قرار گیرند. به همین منظور، رابطه همبستگی میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی با پایداری شهری، شاخص‌های پایداری با سرمایه اجتماعی و در نهایت، سرمایه اجتماعی کل با پایداری کل برای هر دو محله مورد نظر مورد آزمون قرار می‌گیرد.

• **آزمون‌های همبستگی لشکرآباد:** براساس نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون در لشکرآباد، بجز شاخص مشارکت اجتماعی، بین کلیه شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری شهری همبستگی وجود دارد. زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۱۴: بررسی همبستگی سرمایه اجتماعی و پایداری در لشکرآباد

شاخص‌ها	ضریب پیرسون	احتمال
اعتماد اجتماعی	۰/۲۱	۰/۰۰
تعلق اجتماعی	۰/۱۲	۰/۰۳
مشارکت اجتماعی	-۰/۰۲۹	۰/۶۱
ارتباط اجتماعی	۰/۱۱	۰/۰۴
آگاهی اجتماعی	-۰/۱۱	۰/۰۵

منبع: یافته‌های تحقیق

همچنین، بین شاخص‌های پایداری و سرمایه اجتماعی، بجز شاخص‌های پایداری زیست محیطی و پایداری نهادی، همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد و در نهایت، براساس احتمال به دست آمده برای شاخص همبستگی پیرسون بین پایداری کل و سرمایه اجتماعی کل، بین این دو شاخص همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۱۵: بررسی همبستگی سرمایه اجتماعی و پایداری در لشکرآباد

احتمال	ضریب پیرسون	شاخص‌ها	
		سرمایه اجتماعی	پایداری اجتماعی
۰/۰۰	۰/۳۶	سرمایه اجتماعی	پایداری اجتماعی
۰/۱۸	۰/۰۱	سرمایه اجتماعی	پایداری زیست محیطی
۰/۰۰۱	۰/۱۶	سرمایه اجتماعی	پایداری کالبدی
۰/۰۰	۰/۷۶	سرمایه اجتماعی	پایداری اقتصادی
۰/۷۸	۰/۰۱۴	سرمایه اجتماعی	پایداری نهادی

منبع: یافته‌های تحقیق

• **آزمون‌های همبستگی کینپارس:** براساس نتایج به‌دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون در کینپارس، بجز شاخص‌های تعلق خاطر و ارتباط اجتماعی، بین کلیه شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری شهری همبستگی وجود دارد زیرا احتمال به‌دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (جدول ۱۵-۱۶).

جدول ۱۶: بررسی همبستگی سرمایه اجتماعی و پایداری در کینپارس

احتمال	ضریب پیرسون	شاخص‌ها	
		پایداری	اعتماد اجتماعی
۰/۰۰	۰/۳۵	پایداری	اعتماد اجتماعی
۰/۴۱	۰/۴۳	پایداری	تعلق اجتماعی
۰/۰۰	۰/۳۶	پایداری	مشارکت اجتماعی
۰/۲۳	۰/۰۷۱	پایداری	ارتباط اجتماعی
۰/۰۰	۰/۶۴	پایداری	آگاهی اجتماعی

منبع: یافته‌های تحقیق

همچنین، بین شاخص‌های پایداری و سرمایه اجتماعی، بجز شاخص‌های پایداری کالبدی و پایداری اجتماعی، همبستگی وجود دارد زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. و در نهایت، بر اساس احتمال به دست آمده برای شاخص همبستگی پیرسون بین پایداری کل و سرمایه اجتماعی کل، بین این دو شاخص همبستگی وجود دارد زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (جدول ۱۷).

جدول ۱۷: بررسی همبستگی سرمایه اجتماعی و پایداری در کینپارس

احتمال	ضریب پیرسون	شاخص‌ها	
		سرمایه اجتماعی	پایداری اجتماعی
۰/۱۴	۰/۰۸	سرمایه اجتماعی	پایداری اجتماعی
۰/۰۰	۰/۴۴	سرمایه اجتماعی	پایداری زیست محیطی
۰/۶۳	۰/۰۲	سرمایه اجتماعی	پایداری کالبدی
۰/۰۰	۰/۲۷	سرمایه اجتماعی	پایداری اقتصادی
۰/۰۰	۰/۴۹	سرمایه اجتماعی	پایداری نهادی

منبع: یافته‌های تحقیق

نتیجه‌گیری

در این پژوهش رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه پایدار در محله لشکرآباد و کیانپارس، مورد آزمون قرار گرفت. در ابتدا، آزمون فریدمن به منظور رتبه‌بندی شاخص‌های سرمایه اجتماعی در محلات لشکرآباد و کیانپارس صورت گرفت. بر اساس نتایج به دست آمده، در لشکرآباد بر اساس رتبه‌بندی صورت گرفته، از بهترین وضعیت (نقطه قوت) تا بدترین وضعیت (نقطه ضعف)، رتبه‌ها به صورت تعلق اجتماعی، اعتماد اجتماعی، ارتباط اجتماعی، و مشارکت اجتماعی، در کیانپارس از بهترین وضعیت (نقطه قوت) تا بدترین وضعیت (نقطه ضعف)، رتبه‌ها به صورت مشارکت اجتماعی، ارتباط اجتماعی، تعلق اجتماعی و اعتماد اجتماعی می‌باشد. در گام بعدی، آزمون من ویتنی، به منظور بررسی تفاوت میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی صورت گرفت. بین دیدگاه شهروندان ساکن در این دو منطقه، در مورد شاخص‌های سرمایه اجتماعی، بجز شاخص تعلق اجتماعی تفاوت وجود دارد. از آزمون کروسکال وایس، به منظور بررسی تفاوت شاخص‌های د نظر گرفته شده برای پایداری و سرمایه اجتماعی، در محلات در نظر گرفته استفاده شده است. بر اساس نتایج به دست آمده، میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی در این دو محله تفاوت معناداری وجود دارد زیرا احتمال به دست آمده برای کلیه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. همچنین، میان شاخص‌های پایداری شهری در آن‌ها تفاوت معناداری وجود دارد زیرا احتمال به دست آمده برای کلیه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون در لشکرآباد، بجز شاخص مشارکت اجتماعی، بین کلیه شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری شهری همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بر اساس احتمال به دست آمده برای شاخص همبستگی پیرسون بین پایداری کل و سرمایه اجتماعی کل، بین این دو شاخص همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون همبستگی پیرسون در کیانپارس، بجز شاخص ارتباط اجتماعی، بین کلیه شاخص‌های سرمایه اجتماعی و پایداری شهری همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. همچنین، بین شاخص‌های پایداری و سرمایه اجتماعی، بجز شاخص‌های پایداری کالبدی و پایداری اجتماعی، همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد. و در نهایت، بر اساس احتمال به دست آمده برای شاخص همبستگی پیرسون بین پایداری کل و سرمایه اجتماعی کل، بین این دو شاخص همبستگی وجود دارد، زیرا احتمال به دست آمده برای ضریب همبستگی پیرسون، کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد.

کتابشناسی

۱. احدنژاد روشتی، محسن؛ یاری‌قلی، وحید، اوجاقلو، روح‌الله (۱۳۹۳). نقش سرمایه اجتماعی در توسعه پایدار محلی (مورد مطالعه: محله نارمک تهران). مجله مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال چهارم، شماره دوازدهم، صفحه ۲۵ تا ۵۰؛
۲. اذاتی، مه‌ری (۱۳۸۰). توسعه پایدار شهری: مورد شهر اصفهان، رساله دکتری، دانشگاه اصفهان، گروه جغرافیا؛
۳. امکچی، حمیده (۱۳۸۳)، شهرهای میانی و نقش آنها در چارچوب توسعه ملی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، چاپ اول، ۱۵۰ صفحه؛
۴. برآبادی، محمود (۱۳۸۴). الفبای شهر (مجموعه مقالات ماهنامه شهرداری‌ها)، تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های فنی؛

۵. بوردیو، پیر (۱۳۸۴)، نظریه کنش، دلایل عملی و انتخاب عقلانی، ترجمه مرتضی مردی‌ها، تهران، انتشارات نقش و نگار؛
۶. پاپلی‌یزدی، محمدحسین؛ رجیبی سناجردی، حسین (۱۳۸۲)، نظریه‌های شهر و پیرامون، تهران، انتشارات سمت؛
۷. پانتام، رابرت (۱۳۸۰)، دموکراسی و سنت‌های مدنی، ترجمه محمدتقی دلفروز، انتشارات سلام، چاپ اول، تهران؛
۸. پرانک، ژان و محب‌الحق، علی (۱۳۸۰)، گزارش لایحه پیش زمینه توسط توسعه پایدار، مجموعه پژوهش‌های محیط‌زیست، دانشگاه تهران؛
۹. پورتس، آلهاندرو (۱۳۸۴)، سرمایه‌اجتماعی و جامعه‌مدنی، مجموعه مقالات سرمایه‌اجتماعی، اعتماد، دموکراسی، نشر شیرازه؛
۱۰. حکمت‌نیا، حسن؛ زنگی‌آبادی، علی (۱۳۸۳)، بررسی و تحلیل سطوح پایداری در محلات شهر یزد و ارائه راهکارهایی در بهبود روند آن، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۷۲؛
۱۱. شارع پور، محمود (۱۳۸۰)، فرسایش سرمایه‌اجتماعی و پیامدهای آن. نشریه نامه انجمن جامعه‌شناسی ایران، شماره ۳، صفحه ۱۰۱ تا ۱۱۲؛
۱۲. صراف، مظفر؛ توکلی‌نیا، جمیله؛ استادی سیسی منصور (۱۳۸۸)، راهبرد توسعه شهر مبتنی بر توسعه پایدار (مطالعه موردی: شهر شبستر)، دوره ۷، شماره ۲۲؛ از صفحه ۶۵ تا صفحه ۸۲؛
۱۳. عباس‌زاده، هادی؛ کرمی، کامران (۱۳۹۰)، سرمایه‌اجتماعی و امنیت ملی پایدار، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۱؛
۱۴. فوکویاما، فرانسیس (۱۳۷۹)، پایان نظم، ترجمه غلام‌عباس توسلی، تهران، انتشارات جامعه ایرانیان؛
۱۵. کلین، جیمز (۱۳۷۷)، بنیان‌های نظریه اجتماعی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی تهران؛
۱۶. کاظمی محمدی، سیدمهدی موسوی (۱۳۸۰)، توسعه پایدار شهری: مفاهیم و دیدگاه‌ها. نشریه تحقیقات جغرافیایی، دوره ۱۶، شماره ۳ (پیاپی ۶۲)؛ از صفحه ۹۴ تا صفحه ۱۱۳؛
۱۷. مجتهدزاده، غلام‌حسین (۱۳۷۹)، معنی و مفهوم توسعه پایدار در مناطق شهری، کتاب مجموعه مقالات اولین سمینار مدیریت توسعه پایدار در نواحی شهری، تبریز: شهرداری تبریز، چاپ اول؛
۱۸. مظفر صراف، مانی برنامه‌ریزی توسعه منطقه‌ای، سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی، تهران ۱۳۷۹؛
۱۹. موحد، علی (۱۳۷۹)، توسعه پایدار شهری؛ مجله مسکن و انقلاب شماره ۹، ص ۴۳؛
۲۰. یارمحمدی، محمود (۱۳۷۹)، به‌سوی شهرسازی انسان‌گرا، تهران، شرکت پردازش و برنامه‌ریزی شهری؛
21. Dasgupta, Partha & Serageldin, Ismail, (2004), Social Capital A Multifaceted Perspective;
22. Greve, Arent & Benassi, Mario, (2003), Exploring the contributions of human and social capital to productivity, Hawaii International Conference On System Sciences, January 5-8, Hilton Waikoloa Village, Big Island, Hawaii;
23. Keele, Luke, (2004), macro measures and mechanic of social capital, department of politics and international relations, nueld college and oxford university;
24. Madani pour, (2003), Human resource development, social capital, emotional intelligence: Any link ..., Journal of European Industrial Training; vole, 30; ABI/INFORM Global, pg117;
25. Sabatini, Fabio, (2005), Does Social Capital Improve Labor Productivity in Small and Medium Enterprises, forthcoming International Journal of Management and Decision Making, December. Pg1-29;
26. Memiford, L., (1954), The neighborhood and the neighbor unit, Town planning Review, Vole 24: 256- 70;
27. WCED. (1987), the forms of capital, Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education, New York: Greenwood Press: 241-258;
28. Shea, (2004), Social Capital and Productivity, Teaching and Learning Research Programme, pg 1-34.

**Assessment of Correlation between
Social Capital and Sustainable Development of Neighborhoods in Ahwaz
(A Case Study: Neighborhoods of Kianpars and Lashkar-abad)**

*1- Babak Mohammadi Avandi, Urban Planning and Geography Department, Tehran
Markaz University, Tehran, Iran*

*2- Azita Rajabi, Urban Planning and Geography Department, Tehran Markaz
University, Tehran, Iran*

*3- Naser Eghbali, Urban Planning and Geography Department, Tehran Markaz
University, Tehran, Iran*

Social Capital as one of the most prominent factors and executive agents of any country, plays a crucial part in a sustainable development of every region. Thus, addressing various aspects of social capital have proved significantly important in urban development studies. Social Capital is the way people interact with each other, their participation in civil affairs, their common beliefs and values which can decrease time, economic and social expenditures. Hence the concept of Social capital (with natural capital, economic capital and human capital) is presented which is composed of organizations, relationships, attitudes and values that leads to interaction of people. These human interactions encounter challenges in regions where there are racial and ideological differences and Ahwaz city is not an exception to this rule.

This study is assessing the correlation between Social capital and sustainable development in two neighborhoods of Lashkar-abad and Kianpars. The current research is a case study which is conducted in the descriptive, analytical and correlational approach by using questionnaire. The results of this study show that the quantity of Pearson in this correlation is 0.891 and the direction of the correlation is positive, the amount of Sig in this correlation is 0.00 which is less than 0.1, so the statistical relationships of these two variables with the accuracy is meaningfully 99%.

Keywords: social capital, sustainable development, Kianpars, Lashkar-abad, Ahwaz